

ДІЛО

Виходять що-дня рано
всім повідати.

РЕДАКЦІЯ
АДМІНІСТРАЦІЯ
Львів, Ринок 16, П. пош.
Ковто почт. мада. 25.720
Адреса тел.: „Діло—Львів“.
Число телефонів 151.
Рукописи
редакції не повертає.

ПЕРЕДПЛАТА
в Австро-Угорщині:

місячно	2.75 К.
чвертьрічно	8.—
піврічно	15.—
щорічно	27.—

у Львові (без доставки):

місячно	2.40 К.
чвертьрічно	7.—
піврічно	13.—
щорічно	24.—

За наяву адреси
платити по 10 с.

Ціна встановлена:
Старий формат, змінено
стор. 68, з відповідним
зменшенням ціни. Ціна
всього 1 К. 50 с. (включно
з доставкою).
Субсидується державою
України.
Саме управління розпочало
у Львові 19 с.
на креслях 19 с.

Видає: Видавнича Спілка „Діло“.

Начальний редактор: Д-р Василь Панейко.

Львів, 31 марта 1917

День за днем, тижнями, місяцями й роками промовляє дзвенік до своєї суспільності, порушуючи, освітлюючи й оцінюючи сотні, тисячі, десятки тисяч найрізніших справ, одиничного і збірного життя. Чи може серед такого щоденного тісного приставання дзвеніка з ботатями тисячами читачів бути щось природніше, як обставина, що одна, друга, десята стаття й нотатка в газеті більшому або меншому числу читачів особливо подобається або не подобається? І що прихильники дзвеніка звертають ся до редакції його устно й листами, щоб висловити свої признання і сумніви, свої оцінки і бажання, свої поради і запити в справі загальної лінії дзвеніка і добору матеріалу в ній, а навіть що до поодиноких статей і заміток дзвеніка до окремих питань. Редакція на всі уваги, диктовані громадянським почуттям, старість ся відповідати — чи то полагоджуючи поодинокі справи в душі бажань прихильників часопису, чи даючи приватно пояснення, чому так і не інакше справа поставлена. Однак стрінулася редакція із сторін дуже поважних з декількома увагами, які мають ширший характер і представляють інтерес для загалу читачів дзвеніка. Мова сі вимагають публичного пояснення, бодей короткого, Перейдемо ж до них по черзі.

Чому „Діло“ стільки місяців присвячує питанням загальної, міждержавної, світової політики, замість увесь зміст часопису виводити нашими внутрішніми, галицько-українськими справами? — сей заміт чули ми вже кількома наворотами від одного з найповажніших наших діячів. Із замітом сям не можемо погодити ся. Згода на нього означала б ідейний поворот до того дуже тісного політичного виднокруга, в яким жила наша суспільність в Галичині ще десятиліт тому назад — наче дошками відгороджена від інтересу до тих сповзальних процесів поділу кулі земної, які добігали кінця на грані двох століть і які нині також могутим переворотом зазначають ся на долі й будучности також нашого народу. Наш загал у Галичині про все те не знав і не хотів знати; нашої галицької „парафіянщини“ політичної навіть вплив Драгоманова, такого горячого обсерватора міждержавних подій і процесів, не вів передерти на сій точці; серед того покоління наших діячів, котре тепер стоїть при кермі національного життя, можна вказати ледви одного-двох людей, котрі в тім часі мали свідомість потреби орієнтуватися також у світовій політиці, а певне не помиляючись, коли скажемо, що сі внутрішні думання і змагання, якими вповиває ся існування наших парламентарних представництв від повстання народного парламенту аж до нинішнього дня, часу світових розрахунків, — своїми формами і „своім предметом спорів“ мають за одну з основних причин саме сю вбогість і тісноту нашого політичного досвіду і світогляду, в якій виховалося і жило се покоління наших громадян — горожан найбільш відсталого, найбільш відсталих відгородженої, далекої провінції постарілого, континентальної монархії. Ні, не заботого ми нині присвячуємо місяці освітлюванню подій в області світової політики, а за мало. Брак місяці і брак фахово освічених сям не поважає нам робити се значно основніше і систематичніше — задля безперервного орієнтування українського загалу про річи, які й на долю нашого народу асемогучо мусять вплинути, і задля піднесення безармірно низького відома і фамією нашої політичної культури.

Як ви могли писати про єпископа о. Коциловського без „належної“ його достоїнства умиженості? — пишуть нам з кількох сторін одні наші священники. Як ви могли містити надіслані вам признання для особи нелегального єпископа, коли тимчасом є „ліпше“ навіть несправедливо осудити когось, ніж незаслужено похвалити? — пише нам один діяч наших представників нашого духовенства. На перший заміт відповідалемо, що о. Коцилов-

ський для нас, як політичного органу, є таким самим українським громадянином, як кожкий инший, що отже при всій пошані для його людської чести, ми не маємо найменшої причини говорити про нього (ще й нічим особливо не заслуженого) з якоюсь особливою умиженістю. А на другий заміт відповідалемо запитом: неваже несправедливий осуд не знеохочує і не псує публичного діяча більше, ніж-би його могло адеморалізувати навіть передчасне прязнання і віддання на кредит похвала?

Чому не боронили ви і доси не бороните провідників української політики з часу редакції 4. падоліста 1916 р. перед закидами і напастями, які сипались і сиплють ся на них прилюдно і друком? Чому, хоча кождого дня маєте повну змогу се зробити, не віповідалете навіть на клевети проти „Діла“ і наклепи проти осіб ваших редакторів? Богато десятків таких питань ставлено нам устно й листами. Пересвідчені, що нам ще не пора і навіть об'єктивна незмога дати вичерпуючу відповідь на сі питання, обмежимося нині тільки на кілька уваг, які будуть бодей частішою відповіддю.

Навіть незалежно від цього, що редакція „Діла“ не пристало брати на свою горожанську совість втягане українського загалу в зажерту особисту й політичну сварку в тім самим тяжким часі, коли всі народи старають ся обмежити публичну дискусію і критику так тісно, щоб зрігати домашній мир, „Burgfrieden“, незалежно від цього — які були ті закиди, на котрі ми нібито повинні були відповідати? Чи то було яка зухвалість нових напрямів української політики, вказуване новою орієнтації, над яким слід було поважно дискутувати? Ані сліду чогось подібного! В цілій сій історії знавць наших відносин і людий може тільки одно бачити: продовження того негасаючого дужання, яке в наших парламентарних тілах розпочалося майже від першої хвилі чисельного їх зросту наслідком виборчої реформи, і яке в сям періоді воєнних настроїв вилилось на зверх у небувало грубій виді. Чи з таким явищем можна полемізувати? Се значило-б полемізувати проти людий і за сього, що природа і виховане дали їм такий і не инший особистий і політичний характер? Чи можна публично, перед очима наших сусідів, котрі пильно стежать за всім, що могло-б нас компромітувати, осмішувати і понижати — на правду боронити наших загально знамих і шанованих діячів проти „закиду“, що вони, мовляв, обманці, що вони продали українську справу, що затавовали і не хотіли спинити постанови, обнятої актом 4. падоліста, і т. п.? Ні, почуте стиду перед своїм загалом і перед чужим стоїть на перешкоді кождому шануючому своє особисте й національне достоїнство і кождому політично думуючому громадянину — на очах світа спорити за такі (!) „цитаня“ і „закиди“. Іх треба лишити, щоб викиділи ся самі в собі — кожде инше становище до них компромітувало б увесь український загал. Стільки про зміст тих історій, а ще кілька слів про їх форму. Такої грубости і вульгарности ще не зажили ми навіть у Галичині: від висмівання і перекручування імен „ворогів“ і від триумфального глуму над станом їх здоров'я („сухитник!“) аж до многократно повторюваної клевети про „гадючі фонди“ і про продажність (нічим тут же „Slo wo polskie“ зі своїми „арузькими марками“) — все там було таке, з чим ні полемізувати не годилось, ні що простувати. Се треба „aber sich ergeben lassen“, як каже німецька фраза, вдумати ся в психологію сього явища і — робити собі свої висновки.

Бо хто вийде на торговницю, той зазавлягидь мусять з сям числити ся, що хочби він найприличніше йшов своєю дорогою, то таки він не забезпечений перед можливістю, що не сподобається ся він котрійсь із постійних гостей торговниці і що вона знає його „послідніми“ словами тай що він навіть боронитись не буде перед сими лайками — чейже не буде ніхто вдаватись в дискусію з недостатньою розуму і виховання, з безхарактерністю і вульгарністю. На суспільній і політичній торговниці те саме. Тай серед

верств т. зв. інтелігенції — не інакше. Більше, ніж нам звичайно здасть ся, є уроджених джентельменів, мужів чести і характеру під хлопським сираком; але й більше, ніж нам звичайно здасть ся, є одиниць безчесних і безхарактерних у сурдутах і краватках, під академічними і духовними титулами. На суспільній торговниці поводити меть ся кождий відповідно до своєї вдачі; із своєї скіри ніхто не вискочить, а товариська умиженість і обесність аж знадто часто закривають внутрішню грубість і хамство. Тільки той пошанує людську гідність і честь в иншим і не буде з легкої руки клеветати, в кого є своє достоїнство людське і своя честь. Якраз сі правди має на увазі один з апостолів нової, відродженої Росії, Мережковський, коли кличе російський наряд до оборони перед тою духовною малею, якою грізять й забрукати „грудучий хам“ російський, котрий в сурдуді інтелігента розпираться ся по російських урядах і редакціях, на вільних, світських і духовних становищах у великій російській країні. До оборони такої й наша суспільність мусять зброїти ся. А першим кроком на шляху сям — розпочати кождому від себе самого і самому та ким не бути і з такими людьми й наклепами в дискусію, як рівний з рівним, не здавати ся. „Не прогнати ся алу“ — сей заповіт Толстого має свою релятивну доцільність мабуть тільки в сій області.

Міністри заграничних справ Австро-Угорщини й Росії про війну і мир.

Львів, 31 марта 1917

Вчерашній день приніс дві енушіції про війну і мир, які походять від міністрів заграничних справ двох воюючих держав: Австро-Угорщини й Росії. А саме віденський дзвенік „Fremdenblatt“, який від давна має марку офіційної австро-угорської міністерства заграничних справ, приніс оголошену з уповаження гр. Черніна розмову свого начального редактора з гр. Черніном; рівночасно телеграма ц. к. Кореспондентійного Бюро приносить відомість крістіяньського дзвеніка „Aften Posten“ про розмову з Мілюковим на тему воєнних цілей Росії.

З розмови гр. Черніна зазначити треба дві річи:

Перша — се його признанє для народів Австро-Угорщини і заєв, що прийде день, коли вони одержать нагороду за своє героїство. Се заява каже нам надіяти ся, що й для українського народу в Австрії надійде день, коли перебудова держави зробить його повноправним господарем його національної території.

А друга — се заява, що Австро-Угорщина, значить, і її союзники готові кождої хвилі заключити почесний мир як з Росією так і з иншими державами антанту.

Про готовість заключення почесного мира говорив також Мілюков, зазначаючи при тім, що цілі війни не є ті самі, що перед тим: що мусять бути понехане говорене про знищення німецького мілітаризму та що воєнною ціллю телепірної Росії є осягненє змоги використання успіху революції для внутрішньої перебудови держави. При сям Мілюков зазначає, що сю воєнну ціль повинен прийняти до відомости німецький наряд.

Коли візьмемо під увагу передвчерашню промову Бетмана-Гольвега і заяву гр. Черніна й Мілюкова, то вигляди на мир траплять хоч дещо з своєї недавньої безнадійности. А се також щось значить.

На питанє: Який буде вислід російської революції? — гр. Чернін відповів:

— Не можемо вдавати ся в пророцтва. Коли зміна правління в Росії доведе до того, що поневолені народи в російській державі планують, що дальша війна є злочинною, що вони можуть, так само як антант, кождої хвилі заключити з центральними державами почесний мир, то ся страшна річ людий наближаєт ся до кінця.

Нас не можна знищити, але й ми не хочемо нищити. Наші фронти є сильніші ніж коли небудь. Наше господарське положення є запевнене. Можемо видержати й видержимо.

Безпримірна здібність до жерта і сила, з якою народи австро-угорської монархії зносять невгоди, закликають нас кінцевий успіх. Не горішим верствам, але середньому станови, а передовсім широким масам, особливо виділенням долею, належить признати найбільшу зачеплену частину. Шанку з голови треба взяти перед міліонами тих, що в полі в стрілецьких ровах або дома на полі боротьби праці зносять без нарікань щоденні недостачі. Треба позилити голову перед їх великістю й силою. Прийде день, коли народи монархії одержать нагороду за своє героїство.

— Чи Ваша Ексцеленція й далі, як перед тим, обстоює при пропозиції обісланя конференції всіма воюючими державами?

— Очевидно. Бачу тільки сю дорогу, яка веде до загального закінчення війни. Для тих, що хотять війни далі, звібрає конференція не означає ніякої зміни. Адже підчас нарад конференції може далі вести ся боротьба. Тільки на мирній конференції можна порішити сотки питань, спричинених війною, які творять нерозривну цілість. Маємо великі території наших неприятелів, а вони наші простори. На мори блокада наших неприятелів бореть ся з війською підводними човнами. Всі міжнародні договори зривані. Неможливо вирвати окремі справи з цілого комплексу й хотіти їх поладити. Хто бажає мира, мусить так само хотіти говорити й переговорювати про нього. Коли мирова конференція викаже, що порозуміння є неможливе, тоді війна без перерви веде ся би далі.

— А чи було б можливе оголосити загальні рамки наших мирових умов?

— Адже се вже стало ся. Я заявив публично, що ведемо оборонну війну, накиненим нам, якої цілю є заповнене свободного, негатованого розвитку монархії. Мусимо одержати за поруки життя і змогу дальшого існування. З хвилиною, коли наші противники понехать нездійсненні ідеї розторочення нас і коли будуть готові переговорювати про мир, — і для нас і для них ніщо не стає переговорам на перешкоді.

Мілюков — звучить інформація „Athen Roien“ — висловив ся про цілі війни з великою здержаністю. Значить тільки, що малі національності в Росії мусять бути визволені? — Ся фова є незрозуміла, бож для визволення національностей в Росії Росія не потребує воювати з центральними державами! — Ред.) та що турецьке питання мусить бути поладжене в користь Росії.

Визволені російський народ не може прийняти непочесного мира і мусить вести далі війну, хоч цілі війни не є ті самі, що перед тим.

Винищені просвічених станів.

Д-р Альфред фон Домашевскі, професор старинної історії в університеті в Гайдельберзі, автор капитальної праці „Die Geschichte der römischen Kaiser“, містить в „Büchertische Monatshefte“ за апріл п. н. „Der Untergang der Bildung“ отці уагги, катуалні се тільки до німецького народу:

Між страшними явищами сеї війни, які ворухать думаючого, одним з найбільш небезпечних для будучности народу є винищення просвічених станів. Духово наслідківших й морально найліпших з сих станів, які на провідних становищах присвечують приміром иншим борцям, забирає кожний день війни в числі, яке не стоїть в ніякім відношенню до инших верств народу. Тому здавало ся би, що се є почесний обовязок видержати для їх рідні молодшого й старшого віку умови благороднішого існування, щоби високі прикмети померших далі жили в німецькій народі. Одначе дієть ся протинне, і то з незвичайною швидкостю. Бо основи тих колись скромно забезпечених родин загрожені страшною дорожницею, яка по війні мусить ще ровами держати ся. Коли инші верстви народу можуть держати ся висшою зарібною платою або торговельними зисканми, просвічені, яких працю в тяжких воєнних часах не оцінюють ся по внутрішній вартості, мусить серед востаючої нужди проплатити. Іх жалі маєтьки, набуті в розумній ошадности працює цілого життя, мусять розійти ся на щоденні потреби. Бо удержані родин полагало майже все на постійних доходах, які держава або богати хотіли давати як скупку винагороду за добра, які тільки одні улагоджують житє. Власні сі доходи, тому, що вони явні, запає податкова шруба і безпощадно використовує їх, не питаючи про їх походження. Так приймають ся просвічених видавати останки свого маєтку, щоби тільки покрити кошти голого життя. Таким шляхом просвічені стани переходять з най-

Говорене про знищення німецького мілітаризму мусить умовкнуті. Мусить вистати заповнене Росії почесного мира і змоги внутрішнього супкою.

Властивою воєнною цілю Росії є, щоби вона могла вловні використати добродійства, які випливають з революції, і ся ціль мусить бути подана до відомости німецькому народови.

Конституційна комісія німецького парламенту.

БЕРЛІН (Ткб.) В німецькій парламенті прийнято внесенє національних лібералів, щоби утворити конституційну комісію для розгляду конституційно правних справ, а зосібна справи, як зложена народна репрезентація та яке її становище до правительства.

Події в Росії.

Виділи офіцерів і жовнірів.

ПАРИЖ (Ткб.) „Petit Parisien“ донесить з Петрограду: Генерал Алексєєв рішив ся утворити на всіх відтинках фронту виділи офіцерів і жовнірів та представників рільничих організацій, земств, а передовсім міст, яких шліно буде скріплене дисципліна.

„Війна до послідного віддиху“.

ПЕТРГРАД (Пет. Аг.) Жовніри семенівського полку, який явив ся з оркестром під палатою Думи, несли червону хоругву з написом: „Вольні жовніри семенівського полку“. Перед полком несли жовніри таблиці в написами: „Жовніри до стрілецьких ровів, робітники до варстатів!“ „Війна до послідного віддиху!“ „Нехай живе воля і республіка!“ Перед Думою вилососив промову Чхеїдзе, домагаючи ся скликання конститuantів і утворення демократичної республіки. Жовніри прийняли промову озликами: „Ура!“ Родзянко, окружений 20 посланцями, виступив оваційно, закликав жовнірів до боротьби з Німеччиною і пообіцяв скликати конститuantів. Опісля задержав ся в поході перед палатою Думи третій полк стрільців. Музика грала марш лезу. Несено таблиці з написами: „Війна до остаточности, нехай живе вільна Росія!“ Полк повитали послі Чхеїдзе і Скебєєв, упоминаючи жовнірів, щоби дбали про дисципліну. Того самого дня прибула до Петрограду делегация чорноморської фльоти, депутация залози а Севастополя, делегация севастопольських робітників і полків, що стоять над Чорним Морем. Відпоручники моряків повідомляють, що сила фльоти Чорного моря не зменшила ся. Війна до послідного остала на даліше її кличем.

глибшої конечности в ряди варіантів, які можуть жити тільки для щоденних потреб. Які се наслідки мусить мати, коли так загибають стани, які в усіх час представляли саражню, духову силу народу, мусить зрозуміти кожний, хто думає про будову людської суспільности. Бо тоді зломить ся пружина, якої сила адержувала в руху цілу машину держави. Через недостачу передвиджування в часах перед війною і ще підчас війни зло, яке усім нам загрожує, страшно розросло ся. Тому о правданні являєть ся питання, чи німецький народ приймає винищення просвічених станів як неминучий присуд долі, чи тільки, як в давніших часах, не хоче думати про невигідні річі.

Західна Україна і Рим.

Микола Чубатий — Західна Україна і Рим у XIII в. у своїй праці до церковної унії. Із СХХІІІ т. „Записки Н. Т. III.“ Львів 1917. ст. 4-118. Ціна 3 К.

Зносини старинної Русі з Римом так само старі як і само християнство на ній: вже за Володимиром Се. були вони, хоч у посередній формі, а в другій половині XI в., в часі великої церковної реформи на Заході, стали вони безпосередніми (протекторат папи Григорія VII над ки. Ізяславом 1175 р.) Півніше одначе не бачимо слідів дипломатичних зносин, хоч на українських землях практикувала ся релігійна толеранція супроти католиків, зразу самих чужинців; деки в князів визначали ся навіть очевидною прихильністю до католицизма, як ось прим. галицько-володимирський князь Роман Вед. Аж в початок XIII в., коли справа злуки західної церкви зі східною станула на порядку тодішньої церковної політики, стають українсько-римські зносини щораз живіші та надають характеристичну прикмету усієї першій половині того століття, що стоїть т. ск. під знаком релігійної унії. Кульмінаційний пункт сих звязків —

Гучків і Родзянко, відвічаючи депутациям, заявили, що війна мусить бути переведена до економічної побіди.

„Революційна Росія заповнить свої добутки“.

ПЕТРОГРАД (Пет. Аг.) Офіційний орган комітету робітників і жовнірів пише у вступній статі в 27. с. м. про конечність оборонної війни проти Німеччини ось що: „Росія не може видавати ся Гогенцоллернам і їх прихильникам легкою добычею. Монархічна Німеччина мусить дізнати ся, що революційна Росія ужне всіх сил, щоби заповнити свої добутки“.

Уважені Генерали.

ЦІРІХ (Ткб.) Уважено команданта Московин генерала Мрововського та бувшого шефа семінарського полку генерала Рімена, який хоростою здавив заворушення в Москві 1905 р.

Великопольний конгрес.

ЦІРІХ (Ткб.) Доносять, що президент міністрів кн. Львов рішив скликати до Москви селянський конгрес. Роблять ся заводи, щоби позучити селян про те, що аграрне питання не може бути тепер в цілости розв'язане та що його порішення треба оставити конститuantі. По селях має загально бути лад і спокій.

Провізоричне правительство вийшло від жовнірів і робітників.

КОПЕНГАГЕН (Ткб.) Один данський адвокат, який був свідком революційних подій в Петрограді, оповідає, що тепер правительство залежне від ласки робітників і жовнірів. Соціалісти домагають ся розділу землі усієї великої земельної власности. Робітничий комітет вибрав 5 членів для контролю діяльности провізоричного правительства.

Нові розпорядки правительства.

АМСТЕРДАМ (Райтер). Правительство рішило допустити жінок до всіх державних урядів, а також і до становищ міністрів. Кн. Голіцен і Горєвські випущені на свободу. Міністер внутрішніх справ зарядив аменє цезури всіх дневників, які виходять за границею в чужих мовах.

Командант західного фронту.

АМСТЕРДАМ (Ткб.) „Allgemeen Handelsblad“ донесить з Петрограду, що командантом західного фронту став ген. Гурко, а не ген. Лешинський, який провдить даліше корпусом.

Провізоричне правительство в Фінляндії.

БЕРН (Ткб.) Лондонські дневники доносять з Петрограду, що в Фінляндії утворено провізоричне правительство, якого більшість є соціалістична. Першим ділом правительства буде введе в житє заборони питя алькоголю.

то коронація Давида на короля 1253/4 р. Скоро одначе по сім уривають ся українсько-римські зносини (1257), релігійна унія паде, з одного боку заля смерті папи Іннокентія III. з другого боку заля Татар, яких політика обергала ся проти релігійно культурної звязи України з Римом та підірвала непримирне становище царгородського патріархату. Таким чином першу половину XIII в. можна назвати першою історичною боротьбою Заходу і Сходу за вільну на українській землі — боротьбою, що звідки варварськими степовиками — сьому досі не скінчила ся на разі перемогою Сходу.

Отсе предмет студії, якої заголовок поданий у гєрі. Трохи дивна річ у сім, що се перша спеціальна праця на сю тему в українській науці, бо стару працю Дашкевича про унію за Давида (1884) годі назвати українською, як за Давида йова, так за Давида і напрямку. П. Чубатий — молодий початкуючий історик — виявив велику любов до предмету, докладність і сутовісіньку у зібранню матеріалу, шість у аналізованню жерел і арнуність у висновках; у всім є причиною, що отсі студентська праця (вийшла вона в одних „Історичних вправах“ у Львівській університеті) дає дуже поважний вклад у нашу наукову літературу, нерешисаючи своєю докладністю й почасті результатами все, що досі було писано на сю тему. Особливо варто студиї причинити додаток, що містить вступ до історії церковної унії в XIII в. (скажем 42); се вярша робота критичного дипломатара до історії тих часів. Очевидно річ, мотлодумо дебітантами можна побачити й деякі закиди, та вони належать головно до конструктивного боку праці та способу зображення політичної властности, який набуваєть ся згодом, коли лише присвечують ся сій справі тільки увагу. Сього останного надіємо ся і по наших авторів с. т.

ВИНА

Богослужбні
— природні —
— білі —
самородпери

просимо безплатно замовляти
— до весняного транспорту —
В посередниченю

187 11-12

„НАРОДНОЇ ТОРГОВЛІ“ ЛЬВІВ.

Цариця-мати.

БЕРН (Ткб). Аг. Радіо доносить: Тимчасове правління дозволило цариці-матері посилити ся на Кримі під усмів, що нагляд над нею буде вести комісія Думи.

Вже 8. цвітня 1917.

здержуємо висилку „ДТла“ без виїмку всім тим, що до того часу не надішлють передплати.

НОВИНКИ.

Львів, 31 марта 917.

— В справі есентуальних воздушних нападів на Львів. Урядова „Gazeta Lwowska“ доносить: В найближчих днях появлять ся оголошеня команди міста в справі есентуальних воздушних нападів на місто Львів зі сторони неприятельських летунів і в справі охоронних способів, про які все повинна пам'ятати публіка, щоб охоронити ся перед їх есентуальними наслідками. В звязку з публічним оголошенем подрібних вказівок, які мають поводити ся мешканці на випадок наближення неприятельських летунів, треба вже тепер звернути увагу публіки, що подібні охоронні заарядженя видано в цілій державі і все їх постійно пригадуєть ся, щоби публіка була освідомлена. Зарядженя команди міста, яке появлять ся в сій справі, є одні з таких періодичних оголошеня, які лежать в інтересі публіки і не повинні занепокоювати.

— Диванікарі й в іна. Як доносить „Arbeiter Zeitung“, в угорській палаті послів пос. Беля Келемен звернув увагу на поголоску, що в воєнній пресовій квартирі появила ся „летуча переглядова комісія“, яка майже всіх диванікарів і артистів, що там перебувають, признала злітними до фронтової служби; покликані до сєї служби воєнні кореспонденти, мали би бути заступлені офіцерами інвалідами. Кол-б ся поголоска була правдива, — говорив посол, — то є се поступоване, на яке совісна праця преси зовсім не заслужила. Серед воєнних відносини трудности і відповідальність преси значно збільшили ся. Преса служить у війні публічним інтересам, вона віддає як країні так і військовій управі патріотичні услуги, яких оцінка і признаня ніколи не можуть бути за великі. Сього признаня ніхто не повинен відмовляти. Крім того не можна нині випробовувати співробітників газет, все одно, чи вони працюють в воєнній пресовій квартирі, чи в краю, чи в редакції, заступати особами початуючими або необізнаними з редакційною роботою, які ніяк не могли би відповідати великим вимогам сєї роботи. Німеччина поступає инакше. Німецькі воєні справознавці стоять і працюють нині без перешкоди там, де почали працю з початком війни. Ідм за німецьким приміром! Також зі становища інтересів війська зовсім не є оправданим, щоб нині, коли праця журналістів є багато важча ніж в нормальних часах, тягнути на фронт тих нечисленних журналістів з воєнної пресової квартири чи з редакції. Такий важний культурний чинник, який нині сповняє працю істориків, не сміє бути усунений одним жетом!

— Відзначеня українських Січових Стрільців. Срібну медалью хоробрости першої класи одержали хорунжі: Юліан Соколовський (погиб), Іван Максимішин (погиб), Тадей Ковалек (ранений), Денис Кайш (погиб), Михайло Мінчак (ранений). — Срібну медалью хоробрости другої класи дістали другий раз: четар Микола Загасвич, хорунжі: Михайло Чичкевич, Іван Тушапський та підхорунжий Володимир Стефанішин. — Срібну медалью хоробрости другої класи одержали: хорунжий Семен Беззалко та підхорунжий Ілько Лопадчак. — Бронзову медалью хоробрости дістали другий раз: підофіцери УСС: Степан Чепельовський, Володимир Починок та Матей Загасвич. — Бронзову медалью хоробрости одержали підофіцери УСС: Осип Бабяк, Василь Соломчак, Людвик Розенберг, Давид Даскалюк, Степан Терлецький, Іван

Данилюк, Василь Крупа, Ярема Кухар, Яків Шургалюк, Ілярій Войтків, Тома Бранець, Осип Шавінський, Іван Скарвінко, Михайло Крилошинський; стрільці: Петро Банах, Осип Галіновський, Павло Винник, Михайло Ляний, Антін Пушалівський, Михайло Сютрик, Василь Шубинець, Іван Шубинець, Іван Данилюк, Василь Космина, Осип Дацьків, Василь Яцульчак, А. Фотомайчук, Іван Семанюк, Микола Ляховський, Ілько Струса, Микола Друцьків, Іван Чубатий, Онофер Чуяк, Володимир Кюс, Семен Федорняк, Осип Воробчак, Володимир Воробчак та Станіслав Хомяк.

— В Бібрці звязав ся комітет для несеня помочи українським евакуованим, розміщеним в окрузі судовім бобрецьким. Просить ся оо священників і пп. учителів о поданя дат, кілько в їх громадах є евакуованих азагалі, а Українців з особна, кілько дітей. Рівнож просимо оо душпастирів о заряджене складок в церквах і надіслане їх як і висше жаданих дат на руки підписаного. Рівнож, кілько треба би конечно запомогти. — о. Теодор Цегельський, голова комітету в Бібрці.

— З історії революційного руху в Росії. Товариство українських наукових викладів ім. П. Могилни пригадує, що продовжене викладає п. Миколи Ганкевича п. н. „З історії революційного руху в Росії“ буде в неділю, 1. цвітня, о 4. год. пополудни в малій салі Музичного Інститута ім. М. Лисенка.

Угорське правительство і палата послів за миром з російським народом.

БУДАПЕШТ (Ткб). При кінці засіданя Палати послів зголошено отсе внесенє підписанє всіми членами опозиції: Ставляємо вне сене, щоби Палата у формі ухвали заявила отсе. Нашому країні і нашій Монархії виповів війну не російський нарид, але російський абсолютизм: Хоч і нині ще стоїть проти нас як неприятель російська армія, то однак щиро бажаємо, щоби російський нарид на всякий случай остав ся при конституційних волностях, які собі виборов. Тому застерігаємо ся проти погляду, який розповсюднюєть ся тенденційно в неприятельській загралиці, немов-то угорський нарид, що бєть ся за конституційну свободу, міг коли небуь обернути своє оруже на приверненє в Росії правління самоволі.

БУДАПЕШТ (Ткб). На нинішнім засіданю президент кавав відчитати внесенє Васонія (є се внесенє, поданє в попередній телеграмі — Ред.) і предожив, щоби се внесенє стало на деннім порядку.

Міністер фінансів Телескі заявив, що правительство прихильєть ся до предложєня президента, особливо, що в цілій повноті признає петицію внесеня (Опдески в цілій палаті). В мархії нема чоловіка, який хотів би вм'шувати ся до внутрішних справ Росії. Передовсім бажаємо бачити, що російське правительство тішить ся довірем цілого російського народу, щоби ми могли заключити з ним почетний мир. (Опдески в цілій палаті). Бажаємо, щоби російський нарид постійно користав з благословєня мирного розвитку.

Гр. Апоні привитав се становище правительства в імені опозиції і висловив бажанє, щоби новє російське правительство уможливило

російському народови стати елєментом тривкого мира, з яким бажає жити в найліпших приривних і суєдських відносинах.

БУДАПЕШТ (Ткб). В палаті послів по мовах ряду послів, які з мирового становища висловили разість з приводу перевороту в Росії, президент отголосив ухвалу, що допускаєть ся внесенє Васонія під дискусію. Речєнец, коли те внесенє стане на деннім порядку, означить палата пізнійше.

Слідуюче засіданє буде 12. цвітня.

Німеччина солідаризуєть ся з заявою гр. Черніна.

БЕРЛІН (Ткб). В політичних кругах Німеччи висловлено повну згідність зі становищем, яке займає гр. Чернін в розмові з редактором „Fremdenblatt u“. Між ин. стверджують: Нічого так не бажаємо, як найшвидшого переходу в відношенє мира з Росією. — мира однаково почетного для обох сторін. Тепер річ Росії відповісти на яснї і недвозначні заяви державних мужів Німеччини й Австро-Угорщини.

Злучені Держави готові до війни з Німеччиною

Від Гад американського амбасадора з Відня не означє зміни відносин між Австро-Угорщиною і Злученими Державинами.

ВАШИНГТОН. (Райтер). В понеділок кабинет мав останнє засіданє перед надзвичайною сесією конгресу. По засіданю в добре поінформованих кругах панувало вражінє, що Злучені Держави є готові розпочати війну з Німеччиною. Можна з цілою певністю довести, що правительство ініціює з огляду на останню промову державного канцлера Німеччини не бачуть иншого виходу для свого краю.

ВІДЕНЬ (Ткб). „Wiener Allgemeine Zeitung“ пише: Щоб залобити всяким хибним міркуванєм, котємо зазначити, що подорож тужеюно американського амбасадора до Вашингтону не означає зміни в відношеню Австро-Угорщини до Злучених Держав. Дипломатичні відносини остають в силі і будуть виконувані нашим представником в Вашингтоні і тутешнім американським представником. Пенфільд за яких 3 місяці верне до Відня.

Коло Станіслава й Бережан.

Чехи і Словаки в російській армії.

ВІДЕНЬ (Ткб). В російській комунікаті з 29. марта в уступі про західний фронт сказано: На північ від Станіслава в околиці села Сасиця неприятель по сильній гарматній підготовленю і по кинено мін і бомб заатакував наші становища. Наш карабіновий і гарматний огонь примусив його уступити до своїх ровів. Проба неприятеля перейти до офанси на північний захід від Бережан скінчив ся нічим. Вночі з 26. на 27. марта ми висадили міну на схід від Бережан. По вибуху наші авідники, як також Чехи і Словаки вдерли ся до неприятельських ровів. Наступом на багнеті виперто Німців з лясичих ям, до яких були скоронили ся. Полонено 21 Німців. Опісля наші авідники уступили на свої становища. На решті фронту взаїмний огонь і авідна діяльність.

Найновійші вісти з Росії.

Федерация України в Росією.

ПЕТРОГРАД. (Петр. Тел. Аг.) Збори офіцерів в Україні, які відбули ся в Києві, прийняли внесенє в справі а'єдинєня всіх українських земель і злучєня їх в федерацию з вільною Росією.

Новє правительство і польська опера.

ПЕТРОГРАД (Петр. Тел. Аг.). Тимчасове правительство зарядило утворенє комісії, яка має управити польські справи. Її задачею буде ствердити, в яких місцевостях і в якій стані знаходять ся добра, що належать до публічних і правительственных інституцій Польщі, і рішити, як треба їх удержувати й адміністру-

вати до хвалі, коли будуть звернені польські держави. Далі комісія має установити відношенє між державою й римо кат. церквою. Комісія має також виробити постанови про полонєних і покликаних під оруже Поляків, які знахдєть ся під неприятельським пануванєм. Президентом комісії іменовано Олександра Лєдміцького, посла до першої Думи.

Новє правительство і Литовці.

АМСТЕРДАМ (Ткб). До „Algemeen Handelsblad“ доносять з Петрограду: Тимчасове правительство займаєть ся вже справою польською і литовською.

Міністер судівництва впровадєть закон про внесенє всіх віроісповіданих обмежень. Для Литви має бути утворена окрема рада, яка мати має за задачу полагодити ріжні справи політичні

господарські і просвітні. До сеї ради покликано 24 членів; половина з них Литовці, а на решту складають ся і Росіяни, 6 Білорусинів, 2 Польки і 3 Жиди. Незабаром сподіваються ся віддати до литовського народу, щоби він відбув у Петрограді загальний сейм.

Апенанці власністю народу.

ПЕТРОГРАД. (Вестник). Тимчасове правительство ухвалило до часу рішення справи апенанжових дібр конституантою признати всі апенанжові добра власністю народу, якої доходи йдуть до державної каси.

Роданко про воєнне положення.

ПЕТРОГРАД (Пет. аг.). Роданко сповістив членів Думи, що після відомостей з фронту положення не оставляє нічого до баканів. Проломане фронту і не думаеть ся. Поки що з приводу відлиги годі сподівати ся рішачих операцій.

Керенський в Фінляндії.

КОПЕНГАГЕН (Ткб). Петроградська телеграфічна Агенція доносить з Гельсінгфорсу: В четвер прибув сюди російський міністер судівництва Керенський. Приняли його представники військових властей і велика толпа народу. Керенський зложив на пам'ятнику фінського поета Рунеберга вінець з пулітанів і виголосив промову, в якій висловив часті для великого поета і закінчив привітом для Фінляндії.

Естонія за новим правительством.
— Залога в Дорпаті за війною з Німеччиною.

ПЕТРОГРАД. (Петр. Тел. Аг.) Посол до Думи Рамот, якому тимчасове правительтво і ген Рузський поручили звадити ріжні естонські місцевості, доносить, що всікі непорозуміння, які на початку революції були постанали між жовнірами і офіцерами, тепер усунено. Всюди приєднано порядок. Жовніри рішені вести війну аж до побідного кінця. Залога в Дорпаті однодушно ухвалила резолюцію, в якій висловлює тимчасовому правительству послух і готовість підпорядкати його, бо є воно в сій хвилі одним легальним правительством російської держави. Залога вірить, що правительтво укріпить свіжо здобуту свободу народу і поведе Росію до побіди над заграничними дідичими ворогом, який усе був опорою реакції й насильства. З огляду на небезпеку, яка грозить Росії від того ворога, залога переконала, що робітники з цілої Росії будуть посилати на фронт недостатком предметів оборони і воєнних запасів.

Рамот визнає, що ціле естонське населення прийняло з задоволенням відомість про усунення давнього правительтва і прирекло підпорядкати нове правительтво.

Комітет робітників і делегатів жовнірів у Ревлі ухвалив однодушно не складати оружя, доки не буде зломаний німецький мілітаризм.

Японія признає нове правительтво.

ТОКІО. (Райтер). Японія признала тимчасове російське правительтво.

Англійська робітничка партія визнає до Росії агітаторів за війною.

МІЛ'ЯНО. (Ткб) „Secolo“ доносить з Лондону, що англійська робітничка партія вишле до Петрограда, Москви й інших великих міст Росії агітаторів для агітації серед російських робітників на річ воєнних цілей антанту. Виїде кілька послів.

ЗВІСЮТКА.

Неділя, 1. квітня 1917.

Нижні: греко-кат.: 5 Н. П. — рамо-кат.: Неділя цвітня.

Завтра: греко-кат.: Огдія убитих — рамо-кат.: Франці.

Позавтра: греко-кат.: Якова прес. — рамо-кат.: Ратара.

В оазі музичного Товариства ім. Лисенка, вул. Пашкевича ч. 5, відбуде ся в понеділок, дня 2. н. с. цвітня, точно о 7. годині „Святочний Вечір“ в честь Т. Шевченка, уладжений ученицями дівочої гімназії СС. Василюк. В програму входять: промова учениці, хори, сольові спів, декляціяція і гра на фортеп'яні. На закінчення відіграють учениці епілог В. Масляка п. в. „Старе і нове покоління“. Вступ вільний. Добровільні датки призначені на добродійні цілі. 217 2-2

Пригадуєть ся Ва. членам Учительського кружка, що в понеділок дня 2 цвітня с. р. о год 5 й по полудни звичайні, послідні перед святочними Фірями сходина. На порядку деннім реферат і дискусія на тему: Найновіша методика музики пасива. Просить ся о чисельну участь. — За видія Меланія Балацька, голова. Ольга Козаківна, секретарка. 218 1-1

ВОЄННІ КОМУНІКАТИ.

АВСТРО-УГОРСЬКОГО ГЕНЕРАЛЬНОГО ШТАБУ
в дня 31. марта 1917.

ВИНА НА СХОДІ.

В південній Буковині наші підізди збурили докладно неприязельські оборонні будівлі, полонили з неприязельських ровів 2 офіцерів і 200 жовнірів та добули машинний карабін.

У східній Галичині і на Волині боротьба перед становищами і дуже значна успішна діяльність наших легунів.

ВИНА З ІТАЛІЄЮ.

Успішні виправи наших підіздів і стежних відділів викликали обох минулих ночей в деяких місцях фронту а побережу значнійшу боєву діяльність. Наші війська полонили 25 жовнірів і добули машинний карабін. Проби італійських наступів на захід від Ямієн і на південь від Білія ми зломали огнем. Арко острілювано знова. Євангеліцький собор значно ушкоджений.

Заст. шефа ген. штабу Ф. Гюер.

з НІМЕЦЬКОГО ГЕНЕРАЛЬНОГО ШТАБУ

в дня 31. марта 1917.

ЗАХІДНИЙ ТЕРЕН ВІЙНИ.

Нічний наступ англійських відділів по обох сторонах від Льос зломано в боротьбі з близьма. Значна діяльність артилерії супровожала наступ англійських батальонів по обох сторонах шляку Перонне-Фем. Коло Мецян Куртір відперто неприязеля. Далше на південь він дійшов до Есакур і Sie Emile, Французи в сутячках на північний схід від Соассон а нашим огнем понесли великі врати. В Шампанії вели ся заваяті бої за гори на південь від Ріпон. На крилах того атакового поєса відперто Французи. В середині їх відділи на кілька годин продерли ся до наших ровів; після відділи випробовані в наступі і в заваяті видержливість двизів, яка там стоїть, озчистили ті рови з неприязеля.

СХІДНИЙ ТЕРЕН ВІЙНИ

Фронт баварського князя: В кількох відтинках, особливо над Щарою, над Стоходом і над Зологою Липою діяльність російської артилерії збільшила ся. Підізди, які посували ся до наших становищ відперто. Наші виправи на південь від Видова і на північний схід від Новгорода були успішні. Розсаджено кілька блокгауів, полонено 75 жовнірів і добуто 5 метавок мін.

На фронті архикнязя Йосифа: Коло долини Бистриці в наступах полонено в російських ровях на схід від Кірлібаб і на південь від Мештіканешті більше як 200 жовнірів і добуто кілька машинних крісів.

В області групи Макензена і на македонським фронті не було зміни.

Перший квартирмейстер ген. Людендорф.

Оголошення.

Загальні Збори

„Співживно-господарської Спілки“

стов. зареєстр. з обм. порукою
у ЛЬВОВІ

відбудуть ся в понеділок дня 8 цвітня 1917 р. о год. 3. по полудни в кімнаті „Укр. Бесіди“ при вул. Костюшка ч. 1. II. пов. з таким порядком деннім:

1. Отворене Зборів.
2. Звіт з дотеперішної діяльності.
3. Вибір 7 членів до Надзираючої Ради на 3 роки (§ 39).
4. Затверджене 3 членів Управи і 2 заступників вибраних на 3 роки (§ 44).
5. Внесеня членів.

В разі, коли би в означенім часі не прибуло на Збори достаточне число членів (§ 47), відбудуть ся Загальні Збори в тім самім дні і в тім самім порядком деннім о годині 4 по полудни без огляду на число присутних членів.

Львів дня 31. марта 1917.

За Надзірну Раду:

о. Василь Яворський в. р. Микола Левіцький в. р.
предсідатель Ради. член.

210 1-1

- ЖУРНАЛІ -
- - КРОІ - -
ВЕСНЯНИ, ЛІТНІ
посійко за складі в фірмі
Р. ЛЯНДА
Львів, ул. Чарнецького 3.
207 2-2

Стару адресу
при зміні
на нову конче
подавайте.
Адміністрація
„Діла“.

Адвокат Д-р Артур Фікман, Львів, Городецька 33.
шугав солдатового володінного добре відслідкомую і вліткового пасата подана в справах картах, заперемогая і військових. Оферти лише писемні; испракти оставуть без відповіді. 214 1-1

ВЕЛИКИЙ УКРАЇНСЬКИЙ СПІВАНІК

НАША ДУМА

зладив АНТІН ГАП'ЯК.

(Друге виданє справлене і побільшене.)

182 пісень. 200 коломинок.

Пісні поділені на шість груп:

- I. Патріотичні і політичні (21 пісень).
- II. Історичні (19 пісень).
- III. Станові: а) козацькі (17 пісень), б) чумацькі (7 пісень), в) бурлацькі (7 пісень), г) опришківські (3 пісні), д) побутові (18 пісень).
- IV. Січові, сокільські, стрілецькі (26 пісень).
- V. Любовні (64 пісень).
- VI. Коломинок (200 пісень).

Окладинку Співаника прикрашує гарна віста, виготовлена арт. малярем Бушманюком а першу сторону образець „В'їзд Б. Хмельницького до Києва“ (відбитка звісного великого кольорозаного образа артиста маляра М. Івасюка) та крім сього при початку і при кінці кожної групи, уміщена гарна відповідно дібрана ілюстрація.

Ціна співаника „Наша дума“ **К 2 80**
(справлен. в полотно К 4 50).

Сей великий Співаник можна набути також окремими частями.

а іменно: часть перша п. з.:

„НАША СЛАВА“

у якій поміщені пісні патріотичні і політичні, історичні, станові, січові, сокільські і стрілецькі.

Співаник „Наша слава“ коштує **К 1 40**.

часть друга п. ч.:

„Наша пісня“

містить пісні любові і коломинок. Співаник „Наша пісня“ коштує **К 1 40**.

Хто не може набути великого співаника „Наша дума“ за **К 2 80**, нехай замовить собі співаник „Наша слава“ або співаник „Наша пісня“ за **К 1 40**.

На звичайну пересилку поштовою треба додати 30 сотників а на поручену 65 сот.

Замовлені і рівночасно гроші треба вислати під адресою:

Канцелярія тов. „Просвіта“
Львів, Ринок ч. 10.

Весела й цікава лектура

в полі і в дома

Знамениті Співомовки

СТЕПАНА РУДАНСЬКОГО

уже виїшли з новім виданю

НАУКОВОГО ТОВ. ІМ. ШЕВЧЕНКА

Том I, виданє третє, ціна 1 К 50 сот.

Том II, виданє другє, ціна 1 К 50 сот.

Том III, виданє другє, ціна 1 К.

В сих трьох томах читачі знайдуть повний збір славних гумористичних віршів Руданського, всі його пісні, приказки, прислів'я і байки, відомі під загальним іменем „співомовки“.

Оправний том о 1 К дорожше.

На пересилку треба долучати 60 сот.

Набувати треба в Книгарні Наукового Товариства ім. Шевченка, Львів, Ринок ч. 10.

IV. 4-7